

STORTINGET

Representantforslag 260 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Erlend Svardal Bøe, Tone Wilhelmsen Trøen, Sandra Bruflot, Anne Kristine Linnestad og Tage Pettersen

Dokument 8:260 S (2022–2023)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Svardal Bøe, Tone Wilhelmsen Trøen, Sandra Bruflot, Anne Kristine Linnestad og Tage Pettersen om å skape et mer demensvennlig samfunn

Til Stortinget

Bakgrunn

Demens er en sykdom som over tid fører til endringer av kognitive funksjoner, som for eksempel hukommelse, språk og orienteringsevne. Ifølge Nasjonalt senter for aldring og helse antas det at 101 000 mennesker lever med en demenssykdom i Norge i dag, men når en lever lenger og det blir flere eldre, vil også flere utvikle sykdommen i årene fremover. Det antas at det hvert år er 10 000 nye mennesker som får en demensdiagnose, og i 2050 antas det at 238 000 mennesker vil ha en demenssykdom. Når det blir en stor økning i antall mennesker med en demenssykdom, er det viktig at samfunnet legger til rette for gode og forutsigbare tilbud, både for hjemmeboende og beboere på sykehjem og for pårørende.

Det å få en demenssykdom kan være vanskelig, og mange forteller om fortvilelse, frykt, sorg og usikkerhet. Det er fortsatt for lite åpenhet og kunnskap om demenssykdom i samfunnet. Det gjør at mange kommer for sent i kontakt med helse- og omsorgstjenesten for å få informasjon og hjelp. Det er viktig å legge til rette for at mennesker med en demenssykdom fanges opp til rett tid, og at hjelpetilbudet er godt og tilpasset. Norge var et

av de første landene i verden som la frem en egen plan for tjeneste- og hjelpetilbudet til mennesker med en demenssykdom. Regjeringen Solberg la frem Demensplan 2015, som senere ble etterfulgt av Demensplan 2020 og Demensplan 2025. I Demensplan 2025 er det tre mål som skal bygge opp under det overordnede målet om å skape et mer demensvennlig samfunn. Det er at 1) personer med demens og deres pårørende fanges opp til rett tid og sikres gode og tilpassede tjenester, 2) personer med demens og deres pårørende sikres medbestemmelse og deltakelse i et demensvennlig samfunn, slik at de kan leve aktive og meningsfulle liv med fysisk, sosial og kulturell aktivitet som er tilpasset den enkeltes interesser, ønsker og behov, og 3) økt forskning og kunnskap om forebygging og behandling av demens. Det er viktig at demensplanene videreføres og videreutvikles.

Økt kunnskap om demenssykdom i samfunnet vil bidra til en bedre inkludering og forståelse for mennesker med en demenssykdom og til bedre helse- og omsorgstjenester. Forslagsstillerne mener kunnskapen og kompetansen om demenssykdom må styrkes og videreføres i befolkningen og i helse- og omsorgstjenesten, blant annet med gode informasjonstiltak, videreutdanning og masterutdanning i demenssykdom. Kommunene, som har ansvaret for sykehjem og hjemmetjeneste, må sikre at alle ansatte har tilstrekkelig kompetanse på demenssykdom i møte med pasienter og pårørende. I Kompetanseløft 2025, som ble lagt frem av regjeringen Solberg videreføres arbeidet med Demensomsorgens ABC og Eldreomsorgens ABC som viktige tiltak for å bidra til at ansatte i helse- og omsorgstjenesten i kommunene skal få oppdatert fagkunnskap og muligheter for faglig refleksjon.

Demenstilbudet varierer rundt omkring i kommunene, både for den som får en demenssykdom, og for de

som står rundt som pårørende. Denne variasjonen må forebygges og reduseres. Kommunene må legge bedre til rette for å skape et mer demensvennlig samfunn og ha en plan for hvordan det skal gjøres, for eksempel med flere lavterskeltilbud som hukommelsesteam som kan bidra til bedre hjelp og oppfølging, demensskole som i en tidlig fase gir opplæring i hvordan hverdagen kan mestres på en best mulig måte, eller avlastningstilbud for pårørende. Forslagsstillerne vil utrede og innføre et pakkeforløp for demenssykdom, som skal sikre en mer helhetlig og forutsigbar demensomsorg. Et pakkeforløp kan bidra til raskere diagnostisering og behandling, men også sikre at det ikke blir unødvendig ventetid, og at pasienter og pårørende ikke blir kasteballer i systemet.

Kommunene skal i henhold til helse- og omsorgstjenesteloven gi tilbud om dagaktivitet for hjemmeboende mennesker med en demenssykdom. Dagaktivitetstilbudet skal inneholde både sosiale, kognitive og fysisk stimulerende aktiviteter. Forslagsstillerne mener at mennesker som rammes av en demenssykdom, fortsatt skal kunne oppleve mestring og leve aktive og meningsfulle liv og være trygge på at de som står dem nærmest som pårørende, ikke må slite i en motbakke for å få hjelp og avlastning. Forslagsstillerne mener dagaktivitetstilbudet i kommunene må være variert og også må ivareta yngre mennesker med en demenssykdom.

I en tidlig fase av demenssykdommen ønsker de fleste å kunne bo lengst mulig hjemme, i kjente og trygge omgivelser. Da er kartlegging og tilpasning av bosituasjon og økt bruk av velferdsteknologi viktige forutsetninger for å klare det. Forslagsstillerne mener det må legges til rette for at mennesker med en demenssykdom skal få mulighet til å bo hjemme og få den hjelpen de trenger i hjemmet. Det krever nye boløsninger og bofellesskap mellom mennesker, som bidrar til å skape fellesarealer som er gode møtesteder, og som stimulerer til aktivitet og fellesskap. Demenslandsbyer er et godt eksem-

pel på det, og forslagsstillerne mener det må legges til rette for bygging av flere demenslandsbyer eller konsepter som ligner på det. Etter hvert som demenssykdommen utvikler seg, kan det være nødvendig med hjelp og tilsyn hele døgnet. Da er det viktig at det legges til rette for bygging og modernisering av flere sykehjems plasser og omsorgsboliger i kommunene, som er i tråd med behovene i årene fremover.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen utrede og innføre et pakkeforløp for demenssykdom som sikrer bedre diagnostisering og oppfølging.
2. Stortinget ber regjeringen bidra til at kommunene legger bedre til rette for å skape et mer demensvennlig samfunn, og at kommunene har en plan for hvordan det skal gjøres.
3. Stortinget ber regjeringen legge til rette for flere lavterskeltilbud i kommunene for mennesker med en demenssykdom og deres pårørende, som for eksempel flere hukommelsesteam, demensskoler og avlastningstilbud for pårørende.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at det opprettes en tilskuddsordning som skal stimulere til bygging av flere trygghetsboliger for eldre i distriktskommuner.
5. Stortinget ber regjeringen utarbeide et eget boligprogram for mennesker med en demenssykdom som skal gjøre det enklere å tilpasse egen bolig, men også å anskaffe en mer tilrettelagt bolig.
6. Stortinget ber regjeringen sørge for at alle kommuner har en pårørendestrategi og gir pårørende mer fleksible avlastningstilbud.

15. juni 2023

Erlend Svardal Bøe

Tone Wilhelmsen Trøen

Sandra Bruflot

Anne Kristine Linnestad

Tage Pettersen